

Detta dokument är framtaget av styrelsen för Svenska Endokrinolog Föreningen och har reviderats och godkänts av Svensk Förening för Diabetologi i april 2010

Utbildningsbok - checklista

Delmål 1-3 är gemensamt för internmedicinska specialiteten

Delmål 4

Behärska handläggningen av vanliga endokrina tillstånd innefattande utredning, diagnostik, terapi och uppföljning samt att kunna bedöma remitteringsbehov för enskilda patienter till annan specialitet

Hyperthyreotiska tillstånd

Autoimmun tyreotoxikos

Subakut tyreodit

Nodös och multinodös tyreotoxikos

Subklinisk hypertyreos

Hypertyreotiska tillstånd vid graviditetsönskan, under och efter graviditet

Endokrin oftalmopati, bidragande riskfaktorer för oftalmopatiutveckling

Radiojodbehandling, indikationer och risker

Hypothyreotiska tillstånd

Autoimmun hypotyreos

Hypotyreos vid subakut tyreodit

Hypotyreos efter radiojodbehandling

Subklinisk hypotyreos

Läkemedelsinducerad hypotyreos

Hypotyreos efter total eller partiell kirurgisk thyroidektomi

Hypotyreos efter strålning och cytostatikaterapi

Hypotyreos vid graviditetsönskan, under och efter graviditet

Struma, icke-funktionella adenom och tumörsjukdomar i thyroidea

Indikation för utökad undersökning (spårjod, tyroideascintigrafi, ultraljudsundersökning och/eller finnålsbiopsi,) samt när patienten bör remitteras för kirurgisk intervention eller onkologisk konsultation

Kalciumrubbningar
Akut hyper- och hypokalcemi
Hyper- och hypoparathyroidism
Benign familjär hyperkalcemisk hypocalcuri
D-vitaminbrist och kalciumrubbningar

Osteoporos och metaboliska skelettsjukdomar
Primär och sekundär osteoporos
Prevention och terapi vid immobilisering, kortikosteroidbehandling, malabsorptiva tillstånd och hypertyreos
Att kunna tolka en bentäthetsmätning

Sjukdomar i binjurebark och märg
Feokromocytom
Hormonellt frisättande tumör i binjurebark (kortisol, aldosteron och androgenproducerande tumörer)
Anamnestiska, kliniska och biokemiska fynd vid binjureinsufficiens
Utredning och uppföljning av incidentalom

Sjukdomar i Hypofys och hypothalamus
Inaktiva tumörer
Endokrint aktiva tumörer (prolaktinom, GH, ACTH, gonadotropin, TSH-producerande och blandformer av dessa).
Hypofysit
Kraniopharyngeom
Hypofysinsufficiens - partiell respektive total
Hypofysapoplexi
Diabetes insipidus
SIADH

Gonader och tillstånd som relaterar till androgener/könshormoner
Polycystiskt ovariesyndrom
Utredning av galaktorré och gynekomasti
Utredning av testosteronbrist

Elektrolytrubbningar
Natrium- och kaliumrubbningar
Magnesiumbrist

Lipidrubbningar
Familjär hyperkolesterolemi
Hypertriglyceridemi
Blandformer

Hypoglykemiska tillstånd
Reaktiv hypoglykemi

Läkemedelsinducerad hypoglykemi

Tillstånd som påverkar hormonbalansen

Stresstillstånd, psykisk sjukdom och etylism i förhållande till endokrina sjukdomstillstånd

Doping, drogmissbruk som påverkar hormonbalansen

Endokrina rubbningar vid depression och ätandestörning.

Fetma

Fetma, farmakologisk behandling och indikation för överviktskirurgi

Uppföljning av patient som genomgått bariatrisk kirurgi

Diabetes

Bedömning av peroral glukosbelastning

Nedsatt glukostolerans och insulinresistens

Diagnostik och handläggning av diabetes typ 1 och typ 2, LADA, MODY och sekundär diabetes

Kunskaper om kostrekommendationer

Enskilda respektive samtal i grupp avseende råd om

- fysisk aktivitet
- rökning och alkoholbruk
- lämpligt födointag vid diabetes typ 2
- viktreduktion
- individuell och grupputbildning av Typ 1 och Typ 2 diabetiker
- organisation och ledning av diabetesteam

Insulinresistens, insulinallergi, factitia vid diabetes, anorexi/bulimi vid diabetes

Perorala läkemedels verkningsmekanismer, indikationer, kontraindikationer

- biguanider
- DPP-IV hämmare
- glinider
- sulfonureider
- thiazolidiner
- akarbos

Insulinterapi

- Kunskaper om olika insulinberedningar och insulinanalogernas specifika egenskaper
- Injektionsteknik, regionala skillnader av insulinupptag
- Dosregimer (2-dos, flerdos)
- Insulinpump

Inkretinanaloger för subkutan bruk

- Indikationer
- Injektionsteknik och dosering

Glykemisk kontroll

- värdering och individuell målsättning,
- tolkning av patientens egna blodsockerkontroller
- tolkning av kontinuerlig blodsockerprofil (CGM-S), handhavande av realtidsmätning och integrerad pump-sensor

Diabetes och graviditet (diagnostik, behandling, metabol kontroll, uppföljning efter förlossning)

- Graviditetsdiabetes
- Graviditet hos redan känd diabetiker inkl prekonceptionell rådgivning
- Förlossning, samarbete med obstetiker

Överdoser och intoxicationer av insulin och perorala preparat

Lipidrubbingar och dess indikationer för behandling vid diabetes typ 1 och typ 2

Hypertoni vid diabetes

Glykemisk kontroll i samband med fasta, intensivvård och vid kirurgi

Infektioner vid diabetes

Akuta komplikationer

- hypoglykemi: preventiva åtgärder
- motregulatoriska faktorer vid hypoglykemi
- glucagonterapi vid svår hypoglykemi,
- oförmåga att uppfatta hypoglykemi
- ketoacidosis
- hyperosmolära non-ketotiska tillstånd
- laktacidosis och riskfaktorer

Retinopati

- screening
- riskfaktorer
- samarbete med oftalmolog

Diabetisk nefropati

- screening med mikroalbuminuri
- mikroalbuminuri och behandling med ACE-hämmare respektive ARB-blockare
- antihypertensiv behandling vid nefropati
- manifest nefropati, gradering av, remissbehov och övrigt samarbete med nefrolog

Fotstatus och riskbedömning vid diabetes mellitus (beröring, kyla, behåring, mikrocirkulation, vibrationssinne, reflexer)

Neuropati

- motorisk, sensorisk, autonom, symptom och differentialdiagnostik, utredningsmetoder, naturalförlopp och terapi
- neuropati drabbande mag-tarmkanalen inklusive gastropares
- neuropati drabbande miktionsfunktion
- neuropati ledande till manlig och kvinnlig sexuell dysfunktion
- neuropati och hudskador
- terapi vid neuralgisk smärta

Den diabetiska foten

- prevention, uppkomstmekanismer, neurofysiologisk utredning,
- indikation för kärlutredning
- multidisciplinärt fotteam: fotterapeut, kärlkirurg, infektion och ortoped samt ortopedtekniker

Dermopati: diagnostik och behandling

Komplikationer i rörelseapparaten, diagnos och behandling

Makroangiopathi: atheroskleros vid diabetes

Delmål 5

Att behärska utredning, diagnostik, terapi, och uppföljning av ovanliga endokrina sjukdomstillstånd samt att kunna bedöma det enskilda remitteringsbehovet för dessa patienter

Thyreodit (postpartum thyreodit och läkemedelsinducerad thyreodit)

Tyreotoxisk kris

Myxödemkoma

Pseudohypoparathyroidism

Osteogenesis imperfecta

Pagets sjukdom

Empty sella

Diagnostik och behandling av tillväxtrubbningar

Sjukdomar i hypothalamus, såsom sarkoidos, metastaser och histocytos

Hirsutism, virilisering

Androgenproducerande tumörer i gonader och binjurar

Hypogonada tillstånd hos män och kvinnor

Androgeninsensitivitetssyndrom

Kongenital adrenal hyperplasi (CAH)
Icke klassisk kongenital adrenal hyperplasi (NCAH)
Pubertas tarda (pediatrik)

Insulinom

Indikation för plasmaferes vid hyperlipidemi, homocytgot FH, eller terapiresistent FH

Ärftliga Endokrina Syndrom

Multipl endokrin neoplas (typ 1 och 2)
Autoimmunt polyendokrint syndrom 1 och 2

Carcinoid och carcinoidsyndrom

Gastroenteropatiska tumörer såsom insulinom, gastrinom, VIPom, glukagonom, somatostatinom, PP-om etc
Ektopisk hormonproduktion

Receptordefekter vid endokrina sjukdomar såsom T3, androgen, glukokortikoid, GH, och insulinreceptordefekter

Alternativa vägar för insulintillförsel

Pankreas och α -cellstransplantation

Maligna endokrina tumörsjukdomar (kurativ och palliativ terapi)

Delmål 6

Att kunna handlägga endokrina sjukdomar med komplikationer

Var god se delmål 4 och 5

Indikationer för neurokirurgisk dekompressionskirurgi vid oftalmopathi
Kroniska komplikationer till kirurgiska ingrepp i viktreducerande syfte
Hypocalcemi efter tyroidektomi
Recurrens pares efter tyroidektomi

Delmål 7

Att kunna handlägga enskilda patienter i relation till de lagar och förordningar som reglerar myndighetsutövning inom kompetensområdet

Trafikmedicinska frågor

Rådgivning i samband med yrkesval och arbetsmarknadsutbildning vid diabetes

Trafikmedicinska konsekvenser av diabetes Typ 1 och Typ 2

Militära myndigheter

Polisiär verksamhet

Sjöfartsmedicinska frågor

Luftfartsmedicinska frågor

Dykning vid diabetes

Ambulansverksamhet

Räddningstjänst/Brandmyndigheter

Delmål 8

Att kunna handlägga endokrina sjukdomstillstånd i samband med intensivvård och parenteral nutrition samt pre- och post- operativt

Hyper- och hypokalcemiska tillstånd

Glukoskontroll vid diabetes

Hypofysinsufficiens och binjuresvikt vid graviditet och partus

Hypofysinsufficiens, binjuresvikt

Feokromocytom, hyperaldosteronism och hypertyreotiska tillstånd

Diabetes insipidus

Hyponatremi och hypernatremi

Delmål 9

Att kunna handlägga pubertetens endokrinologi, graviditetens endokrinologi, manlig och kvinnlig infertilitet, sexuell funktion och transsexualism samt att kunna bedöma remitteringsbehovet för enskilda patienter till annan specialitet

Pubertetens endokrinologi
Graviditet endokrinologi
Meno- och andropausens endokrinologi
Åldrandets endokrinologi

Manlig och kvinnlig infertilitet, nedsatt sexuell funktion, sänkt libido, potensstörningar respektive svårigheter vid orgasm
Transsexualism
Hypogonala tillstånd hos män och kvinnor
PCOS, Polycystiskt ovariesyndrom
Kongenital adrenal hyperplasi (CAH)
Icke klassisk kongenital adgrenal hyperplasi (NCAH)
Disorders of sexual development (DSD)

Delmål 10

Att behärska samverkan med andra vårdgivare

Samverka med primärvård i landsting och kommun

Psykiatriska vårdenheter

Neurokirurgiska enheter

Plastikkirurgiska enheter, könsbytesoperativa ingrepp, rekonstruktiva ingrepp på CAH och DSD

Enheter för Bariatrisk kirurgi

Ögonkliniker

Ortopedi

Infektion

Endokrinkirurgiska enheter

Sjukgymnastik vid osteoporos

Arbetssterapi

Fotvård

Dietist

Delmål 11

Att ha kännedom om hereditära. Medfödda och genetiska sjukdomstillstånd

Se delmål 4 och 5.

Medfödda metabola sjukdomar

- Porfyriskjukdomar

- Fenylketonuri

- Hereditära aminosyrerubbningar, såsom homocysteinemi och cystinuri

Kromosomrubbningar

- Turners syndrom

- Klinefelters syndrom

- Prader-Willis syndrom

- Wilson's sjukdom

- Osteogenesis imperfecta

Delmål 12

Att ha kännedom om miljöfaktorerers inverkan för uppkomst av endokrina sjukdomstillstånd

Livsstil och övervikt

Jod (naturligt respektive livsmedelsberikat)

Kost och diabetesutveckling

Fysisk inaktivitet och osteoporosutveckling

Rökning och endokrin oftalmopati

Stress och hormonella reaktioner

D-vitaminberikade livsmedel

Bristande solljus/D-vitaminbrist och calciummetabolism